No. 3153 Zaterdag 27 April 1940. 57ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt elke Woensdag en Zaterdag
Abonnementsprijs voor het gebiedsdeel
fl. 2.— per kwartaal bij vooruitbetaling.

Redactie: St. Elisabeth's Gasthuis Tel. 1292
Administratie: St. Thomas-college Tel. 1550
Uitgever: W. J. A. Donders.
Drukkerij van het Vicariaat.

Voor het Buitenland fl. 10.— per jaar
Afzonderlijke nummers fl. 0,10

De Verdediging van Nederland

Welke kansen de verdediging van zijn grondgebied een klein land als Nederland biedt, alsook welke middelen ons bij een geval van inval ten dienste staan.

In zijn radiorede van de vorige week heeft de Nederlandse Minister-president Jhr. de Geer, de mogelijkheid aangeraakt van een inval in Nederland en daarbij gezegd, dat de aanvaller het daarbij niet gemakkelijk zou hebben.

Telkens trouwens wordt er gewag gemaakt van troepenconcentraties langs de Belgisch-Nederlandse grens en al behoeven we dan nog niet voetstoots de bedoeling ener tegen het Moederland gerichte concentratie aan te nemen, een feit is, dat grote troepenmachten zich ophouden langs de Nederlands-Belgische grenzen. Evenals Jhr. de Geer deed, mogen we, daarom, zonder sensaties na te jagen, toch ook wel eens aan de mogelijkheid van een inval van een der belligerente mogendheden in ons grondgebied onze aandacht wijden, gedachtig de spreuk: „Gouverner c'est prévoir".

De „Nieuwe Rotterdamse Courant" heeft indertijd een serie artikelen gewijd aan de kansen onzer verdediging, welke opmerkelijk genoeg waren, om hier nader te worden besproken. In een art. over Het Voorbeeld van Finland (23 Dec. '39) wees het blad er reeds op, hoe zulk een klein land, door een numeriek geweldig sterkeren vijand overvallen, zich nochtans veel langer reeds heeft weten staande te houden, dan het zoveel grotere Polen in de eerste weken van September, j.l. In een art. aan „De kansen van de verdediging" gewijd (27 Dec. '39) gaat dat blad dan na, welke middelen ons kleine land bij de verdediging van het grondgebied ten dienste staan en welke waarde aan de middelen moet worden toegekend. Het ligt voor de hand om, ter zake van het laatste punt, eerst enige conclusies te trekken uit de krijgsgeschiedenis der in de laatste jaren veelvuldig voorgekomen expedities, tegen-offensieven enzovoort.

Het is wel heel merkwaardig, vast te stellen, dat vooral waar de aangevallen partij niet over deugdelijk ingerichte verdedigingsstellingen beschikte, de aanvaller het pleit vrij spoedig wist te winnen. Zulks bleek in Abessinië en in Polen op ondubbelzinnige wijze. Ook het krijgsgebeuren in China vormt een bevestiging van deze stelling. Bij dit laatste dient evenwel te worden vastgesteld, dat de tegenstand der Chinezen bij Shanghai, waar wel gelegenheid was geweest om behoorlijke verdedigingslijnen in te richten, gedurende maanden een ongedacht succes was. Ook in de Spaanse burgeroorlog bleek, dat het doorbreken van een ingerichte stelling, zelfs indien de bezetting uit z.g. ongeregelde troepen bestond, een tijdrovende en grote offers vragende handeling is.

In verschillende landen wordt dan ook reeds het standpunt ingenomen, dat de veiligheid des lands tegen een inval het best verzekerd wordt door het inrichten van stellingen, welke men liefst zo dicht mogelijk bij de grenzen doet verrijzen.

Het doel van elke aanval is, den verdediger uit zijn opstellingen te verdrijven; weshalve de laatste phase onherroepelijk bestaat uit een handgemeen. Alvorens dit handgemeen kan worden aangegaan, dient de aanvallende infanterie de stelling te bereiken; het is volkomen logisch, dat de verdediger deze nadering zal trachten te beletten, door het afgeven van vuur en door het opwerpen van hindernissen.

Tot ongeveer 25 jaar geleden waren de artilleristische middelen van den aanvaller nog van een zodanige zwakte, dat de verdedigende stelling bestond uit een loopgraaflinie, waarin de met geweren gewapende verdedigers mannetje naast mannetje waren opgesteld. Achter die linie lagen reserve-afdelingen, die bestemd waren om bedoelde schutterslinie op sterkte te houden. Het lot van een stelling werd uiteraard beslist door de afloop van het handgemeen in bedoelde linie.

Toen de verdediger de beschikking kreeg over mitrailleurs, was het voor den aanvaller een noodzakelijkheid om deze gevreesde wapens te vernietigen vóór de stormaanval werd ingezet. Het middel hiertoe bestond in een krachtiger voorbereiding en ondersteuning van de aanval door een grotere artillerie. Het was de intensiteit van dit artillerievuur, dat den verdediger dwong om niet te strijden in één lijn, doch zijn vuurmonden in de diepte, dus over een bepaalde strook, te verdelen. Juist de gecomprimeerde vuurkracht, die in elke der — in steeds grotere getale ingedeelde — mitrailleurs zetelde, bood de mogelijkheid uit enkele kleine mitrailleursnesten een even-intensief vuur op het aanvalsterrein te brengen, als waarvoor voordien grote aantallen geweerdragenden nodig waren.

Zo is het gevecht in de landoorlog steeds méér geworden: een strijd tussen enerzijds een zich in de diepte groeperenden verdediger, die zijn mitrailleurs in het terrein zodanig verstopt, dat zij elkander door vuur konden steunen, en anderzijds een aanvaller, die zich niet alleen tot de voorste lijn der verdediging moest vooruitwerken, maar die bovendien door de gehele diepte der verdedigingszône moest doordringen en die daarbij voortdurend door nieuwe, onbekende gevaren, n.l. de telkens opduikende mitrailleurs, werd bedreigd. Het gevolg van een en ander was, dat een dergelijke aanval alléén kans op succes kon hebben, indien een ongekend krachtige artillerie de stelling over de gehele diepte zodanig bewerkte, dat alle mitrailleurs zouden zijn vernietigd of de bedieningen zodanig zouden zijn geschokt, dat het vuur van die wapens daaronder ernstig zou lijden. Dit stelsel, waarbij „de artillerie verovert en de infanterie alléén bezette", bleek evenwel in de practijk onmogelijk toe te passen. Het gevolg was de invoering van nieuwe strijdmiddelen: het gas en de strijdwagen.

De aanvaller had hiermede echter geenszins het pleit gewonnen; omdat met zekerheid kon worden voorspeld, dat de uitwerking van deze nieuwe middelen, waarvan de moderne vechtwagen in zijn wezen bovendien een anachronisme is, onherroepelijk leiden tot het vinden van afdoende afweermiddelen; het gasmasker, de pantserafweerkanonnen en -geweren en de landmijnen. Bovendien heeft de verdediger de versterkingskunst te hulp geroepen, om zijn vuurmonden en hun bedieningen dekkingen te maken van een groot weerstandsvermogen, o.a. van pantsermateriaal en gewapend beton.

Zo dient men de moderne verdedigingsstelling te zien als een diepe zône, waarin verspreid zijn gelegen een groot aantal kleine werken, bezet door de manschappen, die een mitrailleur of pantserafweerwapen bedienen. Deze werken zijn, dank zij hun geringe afmetingen, de deugdelijke samenstelling en de aanpassing aan het terrein, zeer moeilijk te vernielen. In en voor de aldus gevormde weerstandsstrook zijn op grote schaal hindernissen van zeer uiteenlopende aard aangebracht, terwijl achter die strook de verdedigende artillerie en reserves zijn opgesteld. Een aanval op een dergelijke stelling is een tijdrovende en riskante onderneming, die de inzet vergt van machtige aanvalsmiddelen, zoals grote hoeveelheden artillerie, vechtwagens en luchtstrijdkrachten. Daarom zal de tegenstander bij voorkeur trachten, om de vleugels van dergelijke stellingen heen te trekken.

Het is veelal de tragiek van de kleine volken, dat zij — hoezeer de wereld vervuld is met medegevoel — hun verzet tegen agressie zeker in het begin alléén moeten strijden. Zonder bijstand tegenover de oppermachtigen tegenstander moeten zij die strijd verliezen. Tot die kleine volken behoort Nederland. De plaats, die het zich, na eeuwenlange strijd met de natuurkrachten en met naijverige Europese landen, heeft veroverd is van zodanige betekenis, dat ons volk als niet-zelfstandige natie ondenkbaar is. Zou dan een vreemde hand worden uitgestrekt naar onze vrije Nederlanden, dan blijft ons slechts één mogelijkheid, zoals er voor de Finnen en Noren geen andere weg was. Onze minister van defensie heeft dit in het slot van zijn onlangs in de Tweede Kamer gehouden redevoering duidelijk gezegd:

„Als iemand ons grondgebied aantast, dan zal hij ervaren, dat het Nederlandse volk — dat in de loop der eeuwen getoond heeft te beschikken over moed vastberadenheid en wilskracht — bereid is dat grondgebied met Gods hulp tot het uiterste te verdedigen!"

En hier mogen we á-propos citeren uit het art. De kracht van onze bodem, uit de N.R.C. van 28 Dec. '39: — „De Franse generale staf publiceerde enige weken geleden enkele getallen betreffende de door de Franse troepen sedert 1 Sept. j.l. verrichte arbeid. Het zou belangwekkend zijn, de Nederlandse getallen daar eens naast te zetten, opdat ons volk en ook het buitenlandse publiek eens zou kunnen vernemen, **hoeveel tienduizenden kubieke meters gewapend beton, tonnen pantsermaterieel, millioenen kilogrammen prikkeldraad, tienduizenden kubieke meters hout, tientallen kilometers tankgracht en millioenen kubieke meters grond er in ons land onlangs zijn verwerkt.** Wij zijn er van overtuigd, dat het Nederlandse volk van deze getallen met bewondering zou kennis nemen. De legerleiding in Nederland heeft in de laatste maanden het volk getoond, dat zij het spel met het water weet te spelen, de Regering, dat zij niet schroomt om dit spel reeds in vredestijd te doen spelen."

Toen de nood in Leiden, in 1574, het hoogst was, staken de Geuzen de dijken van de Hollandse IJssel en van de Nieuwe Maas door en over de onder water gelopen terreinen bereikten zij op platbeboomde vaartuigen Leiden en ontzetten de stad. Thans, nu de afwatering van ons land veel meer geperfectionneerd is, zijn wij er zeker van, dat ook zonder het doorsteken van dijken, effecten kunnen worden bereikt, die zelfs den hardnekkigsten tegenstander tot hulploosheid zullen doemen en dat er in ons land mannen zijn, zó deskundig, dat zij ongedachte mogelijkheden weten te scheppen.

Moge het intussen nooit zo ver komen! Maar in de West mag men er zeker van zijn, dat de verdediging van het Moederland, mocht onverhoopt een inval plaats vinden, tegen elke vijand berekend zou blijken te zijn. En verder: „Vigilate Deo confidentes".

René.

De Eerw. Zusters Dominicanessen in ons Gebiedsdeel

1890 — 1940.

In een brief van 13 April 1890 deelt COBI in de La Union aan zijn lezers mede, dat op 17 April Zusters Dominikanessen zullen vertrekken met de Royal Mail-line van Southampton naar St. Kitts. Ze werden de zevende Mei op St. Kitts verwacht.

Wie deze COBI is, zullen we binnenkort nog uitvoerig in de Amigoe behandelen. De Amigoe van 7 Juni 1880 vermeldt dat de Zusters, zes in getal, reeds de derde Mei in goede welstand waren aangekomen en met geestdrift door de bevolking ontvangen waren. Zij werden in plechtige processie naar de kerk geleid, waar de Z.E. Pastoor Onderwater haar welkom heette. De tweede Juni zijn de nieuwe scholen geopend; 120 kinderen boden zich aan.

Tot zover de krantenberichten van die tijd. Van links en rechts hebben we nog wat meer wetenswaardigs bijeen zien te krijgen.

De stichting van een school met Zusters was een reeds lang gekoesterde wens van pastoor Stephanus, Joannes, Joseph Nieuwenhuis, die van 1853 tot 1887 pastoor was van Philipsburg. Reeds in 1875 had hij pogingen aangewend om Zusters te krijgen, maar de Congregatie van Voorschoten was toen niet in staat aan die aanvrage te voldoen. Hij zou zelf de stichting van de school niet meer beleven. Op 12 Maart 1887 kreeg hij zijn litterae testimoniales om naar Holland te vertrekken wegens ziekte en 14 Mei vertrekt hij via New York. Zijn opvolger pastoor Jordanus, Engelbertus, Antonius Onderwater O.P., was 21 April reeds aangekomen.

Nieuwenhuis stierf spoedig daarna op 28 Juli in het katholieke ziekenhuis te Arnhem (1888). In zijn testament lezen wij, dat hij drie onroerende goederen naliet aan de Rooms Katholieke Gemeente te Sint Maarten:

„Mijn huis en erf, gelegen te Philipsburg ,thans bewoond door den heer Hudig". Dit is waarschijnlijk het huis waar nu de Zusters wonen. Verder:

„Mijn te Philipsburg gelegen huis en erf, dat thans bewoond is door mijn gewezen huisknecht Cornelis Gosepie." In andere stukken wordt dezelfde man genoemd Cor Groepie of Cornelius Giuseppe, maar aangezien de pastoor zelf vermoedelijk het beste wist, hoe zijn knecht heette, zullen we ons aan zijn spelling houden. Ten slotte:

„Mijn perceel land, gelegen tegenover het Rooms Katholieke kerkhof." We vonden dit perceel elders omschreven als „gelegen over de straatweg aan de zee, ten Zuiden van het tegenwoordige kerkhof."

Dan liet hij de som van *f* 10.000 na, in zijn testament verzoekende aan zijn erfgename en zuster Sophie, dit bedrag aan den Bisschop van Curaçao te zenden „om daarvoor onder zijn beheer te stichten een nonnenpensionaat of school of andere nuttige instelling naar het oordeel en goedvinden van den Bisschop van Curaçao, welke instelling mijn naam zal dragen."

Van dit geld is de overtocht van de eerste zes Zusters betaald en zijn de scholen gebouwd, **maar waar is de naam Nieuwenhuisstichting???**

Valt er hier nog niet iets goed te maken tegenover de grootste weldoener van de St. Maartense katholieken? Zal men in dit jubileumjaar eindelijk met gulden letters boven de hoofdingang van de school schilderen: NIEUWENHUISSTICHTING en een groot portret van hem hangen in het convent en in de school? Het is nooit te laat om de gedachtenis van een edel mens te eren!

Pastoor Onderwater wist van een „Stichting-Nieuwenhuis" af, want hij schrijft er over in een brief, gedateerd 1 Juli 1890, aan mejuffrouw Sophie Nieuwenhuis:

„Hier in de West genieten wij intussen de vruchten van de zorgzame weldadigheid van uw zaligen Broeder. Zoals Miss Cath. U ook namens mij schreef: zijn klooster en Zusterscholen opgericht en de Eerw. Zusters op treffende wijze ontvangen...... Geachte Mejuffrouw Sophie! Vergeet de **Stichting Nieuwenhuis** niet hier op St. Maarten."

Toen Moeder Priorin van Voorschoten in 1889, na de aanvraag uit de West, vroeg of er misschien Zusters vrijwillig wilden gaan, boden zich zeven en dertig Zusters aan. Zes werden aangewezen: Zr. Regina Egelie als Priorin, Zr. Catharina Dankelman als suppriorin en de Zusters Helena Jacobs, Gonzales Eykenbroek, Raymunda Reijgers en Huberta Hakkenberg. Vijftien April verlieten ze Nederland en 17 April Southampton.

De school die zij openden op 2 Juni, omvatte een betalende school, die begon met 14 leerlingen, twee leerklassen met samen 56 kinderen en een bewaarschool met 62 kleintjes. De kinderen werden aangenomen zonder onderscheid van godsdienst.

De achtste Maart 1889 werd een schooltje geopend op Simpsonbay door de goede zorgen van den Z.E. Pastoor Laurentius Suermondt O.P. Dit schooltje diende Zondags voor kerk. Dat is tegenwoordig nog altijd zo; alleen is het schooltje nu twee maal zo groot en zijn er twee kleine lokaaltjes opzij aangebouwd ,die dienen voor sacristie en slaapkamer.

23 januari werd een school geopend op St. Eustatius onder den Z.E. Pastoor Jan Paul Delgeur O.P. Zuster Euhprosina en Zuster Gonzales waren de eerste leerkrachten.

Dezelfde Zuster Euphrosina zou nogmaals helpen bij de oprichting van de school van de Bottom te Saba onder den Z.E. Pastoor Laurentius Mulder O.P. Haar medewerkster was Zr. Bertranda. De opening van de school had plaats op 28 Aug. 1905 met een aanvangscijfer van 63 leerlingen.

In April 1907 werd een school geopend op de Quarter (Windwardside) te Saba.

De werkzaamheden van de Zusters bleven echter spoedig niet meer beperkt tot onderwijs; men begon spoedig te denken over ziekenverpleging. In het begin kon hier, bij gebrek aan middelen niet aanstonds mee begonnen worden, maar in 1908 kregen de Zusters door erflating van een katholieke dame een perceel dat voor verpleging kon ingericht worden. Hier begon Zuster Agatha als de enige Zuster, met behulp van enige juffrouwen, aan haar zware taak van ziekenverpleegster, die ze onvermoeid heeft voortgezet tot 1930. In dat jaar is ze naar Holland gegaan voor gezondheid. Zuster Agatha leeft nog en woont nu te Voorschoten in het Moederhuis van de Congregatie.

In 1935 mocht Mgr. P. I. Verriet O.P. een geheel nieuw St. Rose Hospitaal inzegenen.

Maar de Zusters Dominikanessen bleven niet enkel op de Bovenwindse eilanden werkzaam. Ook Curaçao en Aruba zijn sinds lange jaren getuigen van haar activiteit.

Reeds op 6 Juni 1892 kwamen hier zes Zusters Dominikanessen voor het Weeshuis van Santa Rosa, met pastoor Hyacinthus Baars. De priorin was Zr. Elisabeth, verder de eerwaarde Zusters Gabriela, Louisa, Cunera, Agatha en Euphrosina. Deze laatste moest er natuurlijk weer bij zijn. Zr. Euphrosina deed maar niets dan huizen oprichten!

De vijfde Juni waren ze aangekomen en op de achtste werden ze plechtig geinstalleerd in het weeshuis, waar zij met twintig jongens begonnen. Na een hartelijke toespraak, waarin de pastoor de Eerw. Zusters, zich zelf en de parochie gelukwenste met haar behouden aankomst, werd de zegen met het Allerheiligste gegeven en trok men in processie naar de nieuwe woning. Onder toeloop van een belangstellende menigte had daar de plechtige installatie plaats.

De veertiende Juni daarop volgende was er wéér feest te Santa Rosa: de plechtige inwijding van het nieuwe Weeshuis. Na de H. Mis, door Mgr. Joosten opgedragen, richtte Zijn Doorluchtige Hoogwaardigheid het woord tot de menigte. De Bisschop herinner-

de aan de wording en de bloei van de jonge stichting. Na de inzegening nam Gouverneur Barge het woord en bracht hulde aan den Bisschop, pastoor Frie en alle belangstellenden, die tot de oprichting hun steun verleend hadden, en drukte de hoop uit, dat de pastoor als ijverige directeur nog vele jaren aan het hoofd van de inrichting zou staan, die ongetwijfeld een grote weldaad was voor de Kolonie.

Het verblijf van de Zusters Dominikanessen te Santa Rosa mocht echter niet lang duren. Op 20 November 1897 vehuisden zij naar St. Maarten, terwijl op 17 Dec. van hetzelfde jaar drie paters Salesianen aankwamen om het jongensweeshuis over te nemen.

Ook op Aruba zijn de Zusters Dominikanessen werkzaam op vijf scholen en in een hospitaal, toegewijd aan San Pedro Mártir. Aangezien mij echter omtrent Aruba alle gegevens ontbreken, kunnen we daarover geen enkele bizonderheid vermelden.

Moge de Congregatie van Voorschoten nog vele vijftigtallen van jaren werkzaam zijn tot heil van ziel en lichaam van de bewoners van het Gebiedsdeel Curaçao; dat is onze oprechte en innige wens!

M. D. Latour O.P.

ALGEMEEN POLITIEK OVERZICHT.

Het zwaartepunt van de oorlog ligt momenteel geheel in Scandinavië.

Aan het Westfront blijft het stil; in de zeeën om Engeland horen we niet meer van duikbootaanvallen en ook de luchtbombardementen boven Engeland, welke een toename vertoonden in de eerste dagen van het Scandinavische avontuur, waren in de laatste week veel minder. De strijd ligt momenteel geheel in Noorwegen en in de Noorse wateren. Maar veel nieuws horen we daarvan ook al niet.

De gevechtscentra liggen om Narvik, Trontheim en op een lijn Andalsnes-Hamar, ten Noorden van Oslo en hoe de situatie zich ontwikkelt? Tengunste van Duitsland of tengunste van de Geallieerden?

Het is nog niet te zeggen. Van een blitzkrieg is zeker niets terecht gekomen maar van de andere zijde handhaven de Duitse troepen zich in Narvik en Trontheim wel bijzonder lang, terwijl ze hier toch blijkbaar opgesloten schijnen te zitten.

In hoever de Duitsers nog in Oslo steun van het Moederland krijgen, is ook al een geheim. Geheel effectief schijnen de Engelse mijnenvelden in Skagerak en Kattegat wel niet te zijn.

Maar toch schijnt het wel, dat wat in de naaste toekomst in Noorwegen zal gebeuren, van een wellicht beslissende invloed zijn zal op het verloop van deze wereldoorlog.

Moge het zo zijn, dat er spoedig een einde komt aan dit kwaad, wat de mens zijn evenmens aandoet.

En waarvoor al dat kwaad? Is dat alles nu werkelijk noodzakelijk? Was het nodig zoveel onmeetbare lijden over Polen te brengen; over Finland; over Noorwegen; was het nodig millioenen en millioenen mensen practisch in alle landen der wereld uit het gezin, uit hun werkkring te rukken; hen met de moordende wapenen in de hand te stellen tegenover mensen, die ook slechts rust, vrede en welvaart wensen; was het nodig het gehele economische wereldleven te ontwrichten, het sociale bestel omver te werpen, een voor een geslacht, wellicht voor langer nog, onherstelbare verarming uit te lokken, een wereldleed, de gehele wereld misschien, bloot te stellen aan een revolutie, welke niets dan de diepste ellende op moreel en ander gebied zal voortbrengen?

Het antwoord op deze vragen, en we zouden er nog veel meer kunnen stellen, moet onverbiddelijk en onvoorwaardelijk „neen" luiden. Dat was inderdaad niet nodig; het had niet mogen gebeuren, want deze oorlog is een misdaad tegen de gehele mensheid. Maar er hing over dezelfde mensheid een schijnbaar onafwendbaar noodlot, dat haar naar de afgrond dreef. Jaren en jaren lang hebben de waarschuwende stemmen geklonken; niet het minst die uit het Vaticaan, waar de Pausen, hoog verheven boven alle wereldse belangen en de loop der gebeurtenissen in het licht van de eeuwigheid beschouwende, niet alleen voorspeld hebben, wat gebeuren moest — en nu gekomen is — als staten, volken en individuen de dwaalwegen bleven bewandelen, maar ook de redding hebben gewezen uit de chaos, waarin de wereld was terecht gekomen. En met en naast de Pausen waren er vele beschouwers van het wereldgebeuren, die al maar door hun stem verhieven, in de hoop, dat zij ooit gehoord zouden worden. De mensheid echter was blind geworden, wilj zij de ogen voor het enige Licht, dat in alle levensom-

standigheden leidend schijnen kan, gesloten had en gesloten hield; wijl zij de stem der Waarheid niet meer wilde horen; en alleen zag en luisterde naar dwaalleraren en valse profeten. Zo moest een noodlot zich voltrekken.

Thans woedt de oorlog al weer acht maanden, een oorlog, zoals de geschiedenis er nog niet één gekend heeft. Nooit hebben zulke geweldige legerscharen met zulke geweldige hulpmiddelen tegenover elkaar gestaan, nooit waarschijnlijk hebben de leiders der volken zo lang en zo grondig geaarzeld om het verschrikkelijke parool van de grote aanval te geven. In de eerste zeven maanden was deze strijd een zeer eigenaardige: één woord, steeds herhaald, is voldoende om de gehele situatie te kenmerken: vreemdsoortige, zonderlinge oorlog. Een gewapend conflict, dat tot voor kort, behalve dan in Polen, alleen als economische strijd werd gevoerd met de vernietiging van elkaars handel en bevoorrading. Maar overigens in geen opzicht beantwoordde aan de, in de breedste, ook militair-deskundige kringen zo stevig gekoesterde verwachtingen over de moderne, technische, totalitaire oorlog.

Men herinnert zich nog, dat op die Zondag 3 September 1939 in Londen ongeveer in dat moment na de oorlogsverklaring, waarop de Duitse bombardementsvliegtuigen de Noordzee hadden kunnen oversteken, in het geëvacueerde Londen alarm werd gemaakt, en dat zelfs de eerste woorden van minister-president Chamberlain overstemd werden door het geloei der sirenes. Het was loos alarm, en het is in alle oorlogvoerende landen tot voor enkele weken steeds loos alarm gebleven. Op ontrefbare hoogten toonden de verkenningsvliegtuigen een sportieve activiteit, eerst tot angst, daarna louter tot nieuwsgierigheid der bezochte steden; maar de bombardementsvliegtuigen met hun moordende ladingen bleven in de veilige hangars. En de troepen te land bleven, eveneens afgezien van de kleinere verkenningspatrouilles, binnen de veilige vestingen van ijzer en beton, welke langs beide grenzen waren gebouwd. Alleen ter zee woedde de oorlog met ongebreidelde hevigheid.

Tot...... Duitsland zijn inval deed in Scandinavië en daar zijn vijanden hem tegemoet trekken. We moeten voorlopig afwachten, met welke gevolgen!

CURACAO.

NALEZING.

Van de Memorie van Antwoord, Suppletoire begroting 1940 betreffende het onderwijs.

INGEZONDEN.

Er zijn in de Amigoe van 17 April l.l. twee puntige artikelen verschenen over deze materie. Wij begrijpen de verontwaardiging van de eerste schrijver volkomen; was hij echter wat minder hard van stapel gelopen, zijn artikel zou er door gewonnen hebben.

Dat het woord „vrijgevige" niet thuis hoort bij de Subsidieregeling voor het bizonder onderwijs op de z.g. koenoekoescholen, zal nu wel voor iedereen helder zijn. Hetzelfde geldt voor de G.L.O.B.-scholen. Maar... dit Bestuur mag in zake deze regeling haar handen wassen in onschuld, want het is een nalatenschap van een vorig Bestuur en een vorige inspectie, welke eenvoudig te aanvaarden was.

Zeer wenselijk zou het zijn dat deze subsidieregeling wat vrijgeviger werd.

1. Er zou daardoor veel ongenoegen bij de onderwijzers worden weggenomen;
2. De stimulans tot studeren zou terug keren;
3. Automatisch zou dit tot gevolg hebben, dat het onderwijs verbeterd werd.

Deze moeilijkheid opruimen lijkt ons niet zo moeilijk.

Op een A-school krijgt thans de helft van het personeel een hogere uitkering dan van kwekeling; bij de B-scholen van vierde rang......

De drie bovengenoemde voordelen worden met vlag en wimpel binnengehaald als dit wordt veranderd in: Het personeel van de A-scholen mag hoogstens voor de helft uit kwekelingen bestaan; van de B-scholen van vierde rangers; de andere kwekelingen worden uitbetaald naar hun bevoegdheid.

Gezien de omstandigheden en de beschikbare krachten zou het Bestuur voor de A-scholen niet noemenswaard dieper in de beurs behoeven te tasten. Bij de B-scholen zou dat wel het geval zijn, omdat hier veel meer krachten onder hun rang worden uitbetaald, voornamelijk onder het mannelijk personeel. Hoe groter het verschil, hoe groter de onbillijkheid. En de grootste onbillijkheid heeft er recht op het eerst opgeruimd te worden. Nu betaalt de onderwijzer zelf grotendeels het „betere" onderwijs.

En toch betekent deze verandering voor het Gouvernement maar een peulschilletje in vergelijking met de reuze sommen, die b.v. voor onze defensie nodig zijn.

Dat een onderwijzer(es) een geheel jaar werkt zonder een cent te verdienen, is ontzettend hard. We zouden ons ten zeerste vergissen als het ook ons Bestuur niet tegen de borst stuit meerdere personen in dienst te hebben zonder loon. Where there is a will, there is a way.

De scholen met het grootste aantal lokalen lopen het meeste gevaar; en die zijn er helaas verschillende. Wanneer een dubbelschool (van twaalf klassen) administratief in twee scholen gescheiden wordt, dan zal dat in de meeste gevallen uitkomst brengen. Het zou ons grotelijks bevreemden als een eerbiedig verzoek van het schoolbestuur door Z. E. de Gouverneur zou worden afgewezen.

Op Bonaire heeft men op de Openbare school een onderwijzer voor ongeveer twintig leerlingen. Wanneer men de leerlingenschaal hiermee in overeenstemming brengt, behoeft men de openbare school niet meer in een bevoorrechte positie te plaatsen en zijn er verschillende scholen mee gebaat.

Zou men ver van de waarheid zijn in de veronderstelling, dat er onder de raadgevers van het Bestuur, personen voorkomen, die de mening zijn toegedaan: „Och kom, dat onderwijs in de koenoekoe kan wel op dezelfde wijze gegeven worden als in de dorpen van Venezuela of in de binnenlanden van waar ook. Mensen met zulk een „brede" kijk komen gewoonlijk pas kijken op Curaçao, anders zouden ze tot de conclusie komen, dat we hier in de beschaving wat verder zijn. Van binnenland kunnen we hier niet spreken, mede door de goede connectie met de stad, terwijl niet weinig kinderen van buiten in de stad onderwijs en zelfs mulo-onderwijs genieten. Iedere parochie heeft zelfs een kern, die naar beter onderwijs dan het tegenwoordige verlangt. De latere vakstudie en andere werkzaamheden eisen dat ook. Verder zijn hier van het begin af aan Europese krachten bij het onderwijs werkzaam geweest. Om al deze redenen moet de brede? kijk wat verbreed worden.

Zijn hier bij het Gouvernement geen ongewenste toestanden op onderwijsgebied? Resorteert „Onderwijs" niet geheel of grotendeels onder „Financiën" ,zeker wanneer er dubbeltjes bij te pas komen? Zou dit dualisme niet de oorzaak zijn dat er soms zulke grondeloos vreemde adviezen worden geventileerd?

En is de Inspecteur van het Onderwijs hier ook practisch niet het Schoolbestuur en zelfs hoofd van de openbare scholen? Door hem wordt het schoolreglement samengesteld of gewijzigd; bij woont de schoolconferenties bij; bij hem komen de ouders dikwijls met hun klachten over de onderwijzers, ofschoon het Hoofd daarvoor de aangewezen man is; hij doet de bestellingen van schoolbehoeften en schoolmeubelen, enzovoort en zoverder. Zou 't met een dergelijke regeling te verwonderen zijn, dat een Inspecteur zich meer gaat interesseren voor „zijn" scholen dan voor de andere, waar hij toch evenveel voor moet voelen en werken? Dit wordt nog in de hand gewerkt door het aantal openbare scholen hier zo klein is. Het is haast van zelf sprekend, dat de grote hoop van de bizondere scholen als een last wordt beschouwd.

De openbare school moest een eigen schoolbestuur hebben, waar de Inspecteur buiten staat. Dan zou zijn belangstelling van zelf over het hele onderwijs uitgaan. Nu is het vaak: het Gouvernement en speciaal de Inspecteur zorgt voor het openbaar en het Schoolbestuur voor de bizondere scholen, wat toch een geheel verkeerde stelregel is. Het voornaamste werk van de Inspectie wordt nu naar de achtergrond gedrongen.

Bij het katholiek onderwijs zou het wenselijk zijn als elke Congregatie in het Schoolbestuur vertegenwoordigd was; klachten en wensen zouden dan veel vlotter afgehandeld worden; we krijgen dan tegelijk zo iets als het „Centraal Bureau voor Onderwijs" in het Moederland. Het zou het Bestuur aan betere adviezen en inlichtingen kunnen helpen, dan het hu vaak ontvangt. Ook verbeteringen van onderwijs en subsidie kunnen dan van zelf behartigd worden.

Wachter.

Behandeling van de 1e Suppl. Begroting

Donderdagavond werd de 1ste suppletoire Begroting behandeld in de Koloniale Staten. Aanwezig waren van de kant van het Bestuur de Heren: Franke, Goslinga, Groote, Procureur-Generaal en Directeur van 's Lands Radiodienst, de Directeur van de Sociale- en Economische Zaken was niet afgevaardigd.

Wat moeten de leden daarvan denken? vroeg de Heer Bichon. Is de Heer Jansen ziek? Of wordt zijn verdediging overgenomen door andere Heren achter de groene tafel? Of vindt 't Bestuur het maar beter, dat er geen gedachtewisseling plaats heeft over de Landbouw en de middelen voor bestaan van ons volk?

We hebben er van het Bestuur geen antwoord op gehoord.

Dr. Maal had een officieel protest ingediend, dat hij deze vergadering niet zou bijwonen wegens de te korte tijd, die aan de Statenleden was toebedeeld na het Memorie van Antwoord. Of de belangen van zijn kiezers hiermede het best gediend zijn, vooral op een vergadering, waarin zulke gewichtige zaken behandeld worden, laten we hier in het midden.

Zowel door de Heren Rustige als Bichon en Sprockel werd de quaestie van het Onderwijs behandeld. De redevoering bij de Algemene Beschouwingen van den Heer Sprockel geven we hieronder onverkort weer. De Heer Rustige voelde niets voor combinatie van Muloscholen of afdelingen hiervan. Wat de Wilhelmina- en Hendrikschool betreft, zou hij willen voorstellen om bepaalde leerkrachten aan beide scholen werkzaam te doen zijn en dit kan gevonden worden, omdat zij zo dicht bij elkaar liggen. En wat voor besparingen geeft deze concentratie?

Bij het R.K. Mulo-onderwijs geeft het een besparing van 1 leerkracht, terwijl het Bestuur schijnt te vergeten, dat het onderwijs voor de meisjes door 2 congregaties gegeven worden. Dit geeft interne moeilijkheden, die zeer moeilijk te overwinnen zijn. Bij het Openbaar Onderwijs brengt het misschien een besparing mee van 2 leerkrachten; dus wordt in het geheel zo ± ƒ 25.000 uitgespaard.

Maar dit voordeel weegt niet op tegen de nadelen, die er aan verbonden zijn, zoals coëducatie. Het kwam dezen spreker voor, dat de argumenten omtrent het onderwijsbeleid op deze Begroting eerder financiële bezwaren, waren dan wel pedagogische.

De inspectie van het onderwijs moet bukken onder het caudijnse juk van den Administrateur van Financiën. Maar volgens spreker moet de Administratie van Financiën overleg plegen met de andere instanties van het Gouvernement en zich geen terrein toeëigenen, dat niet het hare is.

Dan spreekt de Heer Rustige over de nieuwbouw en de hulplokalen. Ziet het Bestuur niet in, dat we wanhopig vastraken in het schoollokalen-moeras? Hoe denkt het Bestuur de toevoer van de leerlingen, die in 1941 school zullen gaan, op te vangen? Laat het Bestuur toch een open oog hebben voor de vitale belangen van het onderwijs en een open oor voor de kritiek. Laat het Bestuur besturen in de letterlijke zin van het woord.

Ook de Heer Bichon kon zich ten enenmale niet verenigen met deze onderwijs-reorganisatie. Had de Inspecteur van het onderwijs dezelfde tactiek gevolgd als de Administrateur van Financiën, n.l. om bijtijds de bakens te verzetten na het Voorlopig Verslag van de Staten, dan had er heel wat minder conflict geweest als nu. Wat de coëducatie betreft, met deze coëducatie kan deze spreker zich niet verenigen. Laat het Bestuur de proef nemen bij het toekomstig middelbaar onderwijs; dat is het moment voor een succesrijk verloop.

Wat de leerlingenschaal van het M.U.L.O.-onderwijs betreft, spreker vindt het ongewenst zoals in deze Begroting wordt voorgesteld. Het aantal leerkrachten moet bepaald worden door de Gouverneur naar de aard en de behoefte van de bepaalde school en tevens moet dan rekening gehouden worden met de schatkist. Zorg voor goed onderwijs is staatszaak en daarvoor moeten offers gebracht worden.

Welke waren de motieven voor deze nieuwe leerlingenschool? En voor deze bezuiniging? Wil het Bestuur uit financieel oogpunt bezuinigen, dan is het beter dat we offers brengen; zaten bij het Bestuur onderwijs belangen voor, dan is spreker het er helemaal niet mee eens. Wat de schoollokalen betreft, zegt spreker: er moeten geen schuren voor dienen en er moet ook ergens toch een maximum liggen van het aantal kinderen in 1 schoollokaal. Het Bestuur moet gaan onderzoeken bij het Bevolkingsbureau, hoeveel kinderen er in de eerste 5 jaren komen. Is dat bekend, dan kan het Bestuur hiernaar zijn plannen vaststellen, hoe aan de behoefte van schoollokalen kan voorzien worden.

Spreker wenste graag ingelicht te worden vóór de Begroting 1941.

De Heer Sprockel, hierna aan het woord komend, sprak de volgende rede uit:

„Mijnheer de Voorzitter. Ik sluit mij aan bij den Heer Rustige en Bichon voor zover dezen naar voren hebben gebracht de moeilijke taak, waarvoor het Bestuur zich geplaatst ziet. De Heer Bichon zeide, dat hij geen zout wilde leggen op iedere slak. Maar ik meen toch op de volgende slakken wel zout te moeten leggen."

„Dat verschillende klassen te zwaar bezet zijn, vindt o.m. zijn oorzaak in het feit, dat er hoofden van scholen zijn, die leerlingen aannemen zonder rekening te houden met de bestaande leerlingenschalen. De verantwoordelijkheid voor de aldus gevormde te grote klassen wijst het Bestuur af."

Mijnheer de Voorzitter, een en ander is onjuist Onjuist is het, dat hoofden van scholen, die zoveel nieuwe leerlingen aannemen, dat met de zitten-blijvers klassen gevormd worden van 60, 70, 80 of meer leerlingen, in strijd zouden handelen met de bestaande leerlingen-schalen. Wat bepalen de artikelen die handelen over leerlingenschalen? Daarvoor moeten wij naslaan de onderwijsverordening 1935. Daar vinden wij: (Art. 60/63:)

Art. 60:

De Gouverneur bepaalt het aantal onderwijzers en vakonderwijzers, werkzaam aan een school voor M.U.L.O.

Art. 61:

Aan elke school voor U.L.O.

tot dit inzicht is gekomen.

Men had toch Nederland tot voorwordt, behalve het hoofd van de school, één onderwijzer vereist, zodra het aantal leerlingen meer dan dertig, en twee onderwijzers, zodra het meer dan zestig bedraagt; voor elk vijftigtal leerlingen boven de zestig wordt één onderwijzer meer vereist.

Art. 62:

Aan elke school voor gewoon lager onderwijs B. wordt, behalve het hoofd der school, één onderwijzer vereist, zodra het aantal leerlingen meer dan 40 bedraagt; voor elk vijftigtal leerlingen boven de veertig wordt één onderwijzer meer vereist.

Art. 63:

Aan elke school voor gewoon lager onderwijs A wordt, behalve het hoofd der school, één onderwijzer vereist, zodra het aantal leerlingen meer dan vijftig bedraagt; voor elk vijftigtal leerlingen boven de vijftig wordt één onderwijzer meer vereist.

Nergens staat er een bepaling omtrent het maximum aantal leerlingen voor een klas. De leerlingenschalen geven slechts aan, hoe berekend wordt, het aantal leerkrachten dat door het Bestuur betaald zal worden. De gewone toestand, — dat leert de ondervinding van vele jaren. —, is deze, dat de hogere klassen, de vijfde- en de zesde klas van de buitenscholen voornamelijk, een gering aantal leerlingen tellen in tegenstelling met de lagere klassen, die overvol zijn. Het is te wijten aan de bestaande, veel te hoge schalen, dat zulk klassen gevormd worden.

Indien de hoofden niet alle kinderen aannemen, die de leerplichtige leeftijd bereikt hebben, — door leerplichtige leeftijd verstaat men hier, de leeftijd waarop de kinderen volgens de bepalingen der onderwijsverordeningen mogen worden aangenomen, — dan blijft een aantal leerlingen verstoken van onderwijs voor één jaar, misschien langer, en beloopt het schoolbestuur kans één leerkracht minder betaald te krijgen. Dit laatste mag misschien niet veel gewicht in de schaal leggen.

Dat echter een aantal kinderen één jaar te laat op de schoolbanken komen, is een ernstig euvel. Reeds boven heb ik gewezen op de slechte bezetting van de hogere klassen, waaruit moge blijken dat een groot percentage van de kinderen niet alle klassen doorlopen. In aanmerking genomen de oorzaken, die daartoe leiden, is het duidelijk, dat voor de kinderen, die een jaar te laat worden aangenomen, de kans aanmerkelijk geringer wordt om de hoogste klas te bereiken. De hoofden van scholen de schuld te geven, dat er te grote klassen gevormd worden, dat gaat niet op.

„De verantwoordelijkheid voor de aldus gevormde te grote klassen wijst het Bestuur af". Mij dunkt, dat dat niet zo gemakkelijk gaat.

Art. 159 van de Curaçaose staatsregeling luidt „Zoveel de middelen gedogen, zorgt de Gouverneur, dat het lager onderwijs de verkrijging van de allereerste kundigheden onder het bereik brenge ook der onvermogenden."

De te grote klassen zijn een gevolg van de schriele opzet der onderwijsverordening 1935, én wat de leerlingenschalen betreft, én wat aangaat de personele bezetting der A en B-scholen. Tegen die schrielheid heb ik destijds tevergeefs geageerd. Toch laat diezelfde onderwijsverordening bij art. 65 het Bestuur de mogelijkheid om zulke grote klassen te vermijden indien er lokalen zijn.

Dat artikel luidt:

1. Onder het aantal onderwijzers, bedoeld in de artikelen 61 t/m 63, worden vakonderwijzers niet medegerekend.

2. Indien bizondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, is de Gouverneur, de Raad van beroep gehoord, bevoegd om te bepalen, dat voor enig dienstjaar, of gedeelte daarvan, aan een school meer of minder onderwijzers dan het aantal krachtens de artikelen 61 t/m 63, of één of meer vakonderwijzers werkzaam zullen zijn.

Het Bestuur heeft dat artikel toegepast, hier en daar, wat zeer loffelijk was en getuigde van goed inzicht. Zeer te betreuren is het, dat het Bestuur van die goede weg terug wil keren. De slechte gevolgen van de slechte leerlingenschaal kunnen voor een gedeelte ondervangen worden.

Het middel tegen de vorming van de té grote klassen hééft het Bestuur en moét het Bestuur te baat nemen, voordat Het de verantwoordelijkheid van zich mag afschuiven. Ik zou graag van de gemachtigde van het Bestuur vernemen, hoeveel geld gemoeid is bij een loyale toepassing van artikel 65 der onderwijsverordening ter voorkoming van te grote klassen.

„Overigens', zegt het Bestuur in de Memorie van Antwoord, „is er op vele scholen nog een zodanig verschil tussen het aantal ingeschreven leerlingen en het aantal dat steeds werkelijk aanwezig is, dat het aanbeveling verdient, alvorens een klacht te uiten over te grote klassen, deze zelf in ogenschouw te nemen."

Mijnheer de Voorzitter, dit moge een uitnodiging zijn aan de Statenleden, om de buitendistricten van Curaçao in te gaan op schoolbezoek en enige reizen er aan te wagen naar Aruba en Bonaire om daar nu en dan eens inval te doen in verspreide cunucoescholen, — een argument ter vergoelijking van het bestaan van de te grote klassen is het schoolverzuim geenszins. Integendeel, het grote schoolverzuim verzwaart het werk van den onderwijzer aanmerkelijk, en maakt, zoals het Bestuur zelf opmerkt, het onderwijs minder vruchtdragend. Dat schoolverzuim is een van de grootste gebreken, die het volksonderwijs aankleven. Het is één van de grootste oorzaken, waarom met de bestaande schoolverordeningen niet dat resultaat te boeken valt dat bereikbaar zou zijn. Reden waarom ik nogmaals ernstig aandring bij het Bestuur om dat bezwaar weg te werken door de invoering van leerplicht. Is de geachte gemachtigde van het Bestuur niet met mij eens, dat leerplicht het beste middel is om het schoolverzuim tegen te gaan? Kan de gemachtigde van het Bestuur me meedelen, welk het standpunt van het Bestuur is ten opzichte van de invoering van de leerplicht?

We lezen voorts in de Memorie van Antwoord:

Van de behoefte aan schoolruimte is het Bestuur volkomen op de hoogte. Aan alle aanvragen tot toelating van kinderen kon dank zij de in 1939 getroffen voorzieningen worden voldaan; aan geen enkel kind behoefde wegens plaatsgebrek de toegang tot de begeerde school te worden ontzegd. Soms werd er onoordeelkundig opgenomen, zoals hierboven reeds werd uiteengezet, waardoor te grote klassen moesten worden gevormd. De toevloed van leerlingen is echter beneden de door de hoofden van scholen tevoren uitgesproken verwachtingen gebleven, inzonderheid op Aruba.

Er bestaat tegenspraak tussen de zinnen: „Aan alle aanvragen om op de begeerde school te worden toegelaten, kon worden voldaan" en „soms werd er onoordeelkundig opgenomen, waardoor te grote klassen moesten worden gevormd."

Kan de gemachtigde van het Bestuur door een duidelijke uitleg die blijkbare tegenstrijdigheid voor ons opheffen?

Kan de gemachtigde van het Bestuur verklaren, dat het onwaar is, dat op de Noord, Aruba, lang niet alle kinderen die de leeftijd bereikt hadden om op school te worden toege- [illegible] omdat er géén plaats was!

Kan de gemachtigde van het Bestuur verklaren, dat het onwaar is, dat het totaal aantal nieuwe leerlingen, die begin 1940 op de R.K. scholen van Aruba zijn aangenomen, de verwachting ver overtroffen heeft? Ik geloof het Bestuur een dienst te bewijzen door het in de gelegenheid te stellen een duidelijk en rechtstreeks antwoord op deze vragen te geven.

Mijnheer de Voorzitter, nu ben ik gevorderd tot de meest brandende geschilpunten: de concentratie van het bizonder R.K. M.U.L.O. onderwijs voor meisjes op Curaçao en de concentratie van de kopklassen der Hendrik- en Wilhelminaschool.

Het Bestuur resumeert ergens in de Memorie van Antwoord: „Concentratie en samenwerking tussen de verschillende scholen moet hier n o d i g (spatiëring van mij) de oplossing brengen om de onderwijsbelangen ten volle te bevredigen zonder dat de kosten overmatig worden."

Jammer is het, dat het Bestuur nu pas beeld om te weten, dat het beginsel van gelijkbekostiging van Openbaar en Bijzonder Onderwijs, hoe rechtvaardig en democratisch ook, leidt tot versnippering, tot het ontstaan van kleine scholen.

Met dat voorbeeld voor ogen is art. 37 der Onderwijsverordening in het leven geroepen, waar het volgende wordt vastgesteld: De Gouverneur bepaalt het aantal scholen, waaraan van Landswege onderwijs wordt gegeven. De Gouverneur bepaalt voorts voor elke school de aard van het onderwijs, dat er gegeven wordt, d.w.z. de Gouverneur bepaalt of dat onderwijs M.U.L.O., U.L.O., of L.O. zal zijn.

Niettegenstaande het beginsel van gelijkbekostiging was aanvaard en men op zijn qui-vive behoorde te zijn voor de minder gunstige gevolgen van deze overigens zeer schone principe, is het Bestuur indertijd niet tegemoet gekomen aan de gerechtvaardigde eisen van het C.P.I.M.-bestuur, waardoor van die zijde een nieuwe werd opgericht. Ik bedoel hier niets ten nadele van de J. H. A. Schroederschool te zeggen.

En dan werd ik enige jaren geleden verrast met het nieuws, dat de Antoniusschool voortaan een MULO school zou zijn, niettegenstaande het feit, dat tot voorbeeld had kunnen strekken, dat aan deze zijde van de haven voor R.K. jongens een filiaalschool was opgericht en geen volledige MULO-school. Blijkbaar waren de bezwaren in het rekest van de ouders van leerlingen dier school naar voren gebracht, destijds van invloed geweest op de beslissing van den Gouverneur.

En nu wil het Bestuur terug, en wel zonder vooraf overleg te plegen met het schoolbestuur. Maar dat gaat niet. Ik voor mij zou het de beste oplossing gevonden hebben, indien ook voor R.K. meisjes op Pietermaai een filiaalschool ware opgericht, een filiaalschool van het St. Martinusgesticht.

Maar nu het Bestuur eenmaal, na alle factoren en omstandigheden gewikt en gewogen te hebben, de stap heeft gedaan en beslist dat de Antoniusschool een MULO zal zijn.

Nu reeds gebleken is, dat die school groeikracht heeft, en men met grond mag aannemen, dat zij in de komende jaren zich zal ontwikkelen tot een flinke MULO, met misschien enige dubbele klassen.

Nu het schoolbestuur genegen is de kosten te dragen, die zouden voortvloeien uit de invoering van een leerlingenschaal.

Nu betwijfel ik, of de voordelen van de te verkrijgen bezuiniging bij doorvoering van 's Bestuurs voorstel wel zullen opwegen tegen de nadelen, en het rekest van ouders van leerlingen, en andere in dat rekest niet genoemde nadelen opwegen.

De bedreiging van het Bestuur om bij niet aanneming van de concentratie de S. Antoniusschool te degraderen tot ULO school, zal wel niet ernstig bedoeld zijn.

Het voorstel van het Bestuur tot he combineren van de kopklassen van de Hendrik- en de Wilhelminaschool heeft mede veel deining teweeg gebracht.

„De invoering van coeducatie" wordt het genoemd. Mijnheer de Voorzitter, in het algemeen ben ik tegen coeducatie. Dat wil niet zeggen, dat ik de mening ben toegedaan, dat zij á tort et á travers moet worden toegepast. Men mag rekening houden met omstandigheden. Coeducatie, of liever coinstructie vindt toepassing op de cunucoscholen, overal in dit gebiedsdeel:

Op Curaçao, Aruba, Bonaire en op de Bovenwindse Eilanden. En dan nog meestal onder vrouwelijke leerkrachten. Voor de leeftijden van 6 tot 13 jaar heeft de coinstructie niet zulke grote nadelen.

U kunt er echter zeker van zijn, dat zo gauw de onderwijzeres op de cunucuschool bespeurt, dat de leerling te rijp wordt en gevaar zou kunnen opleveren voor zijn medescholieren, hij of zij van school verdwijnt. Ook op de op te richten Christelijke school zal coinstructie toegepast worden.

Op St. Maarten bestaat coinstructie op de ULO scholen. Op mijn vraag, hoe dat beviel, vertelde mij een der hoofden, dat hij minder prettige ervaring heeft opgedaan. Op Aruba bestaat coinstructie op de Openbare MULO school. Zo ook op de J. H. A. Schroederschool. Op de Hendrikschool wordt een gemengde cursus gegeven ter opleiding van onderwijzer. Ik heb nooit klachten vernomen.

Maar het is volkomen begrijpelijk, dat de bezwaren van coinstructie het sterkst zullen zijn, wanneer jongens en meisjes, die eerst gesepareerd onderwijs kregen, op de leeftijd van 13 tot 17 jaar bijeengebracht worden.

Ik heb het aangevoeld, dat de geopperde bezwaren tegen coeducatie voor velen een voorwendsel waren, terwijl de oorzaak van hun verzet tegen coinstructie elders lag, namelijk in de tegenzin ,om hun kind te laten omgaan met een jongen uit een lager milieu. In het maatschappelijk leven toch maken diezelfde ouders geen bezwaar tegen gemengde sportverenigingen, gemengd bad, enz. Juist in de laatste jaren wordt dit samenzijn van jongens en meisjes, behalve bij de R. Katholieken, in de hand gewerkt.

Staat het bij mij vast, dat, zoals ik zei, vele ouders, misschien onbewust, andere bezwaren tegen de combinatie Hendrik- en Wilhelminaschool hebben, dan de gewone bezwaren van coeducatie, deze bezwaren tellen voor andere ouders zeker wel, en ook in de eerste plaats. Zelfs ouders die hun kinderen op een gemengde school op Curaçao hebben, deelden mij mee, dat naar hun bevinding van zaken zij after all van oordeel waren, dat coinstructie in MULO klassen op Curaçao [illegible]

[illegible]

Bij de eerste kennismaking van 's Bestuurs voorstellen, dacht ik, dat de coinstructie zich wel zou kunnen behelpen tot de samenvoeging van de examenklassen, de tiende klassen dus van de Hendrik- en Wilhelminaschool, met behoud van de scholen ieder op zich zelf. Die samenwerking zou dan nodig zijn, omdat, gezien de voorgenomen leerlingenschool, men niet voor iedere klas over een leerkracht zou kunnen beschikken. Men zou één leerkracht te kort komen.

Ik had me voorgesteld, dat de jongens van de 10e klas bij de aanvang der les van de jongens-speelplaats naar het klaslokaal zouden gaan, waarheen zich ook de meisjes der 10e klas zouden begeven, en dat na afloop der les ieder weer zijns weegs zou gaan, de meisjes naar hun speelplaats, de jongens naar de hunne. Het heeft een punt van ernstige overweging bij mij uitgemaakt, om tijdelijk totdat het aantal leerlingen zou zijn aangegroeid, zodat per klas een onderwijzer te bekomen zou zijn, deze zeer beperkte coinstructie te aanvaarden. Nu het Bestuur in zijn Memorie van Antwoord uitdrukkelijk verklaart, dat het in de bedoeling ligt alle kopklassen te combineren, moet ik me daartegen uitspreken.

Ten slotte zou ik willen opmerken, dat het onderwijs in dit gebiedsdeel niet te duur is, dank zij de alles behalve vrijwillige opzet der Onderwijsverordening en de salariëring van onderwijskrachten. Is er noodzaak om bezuiniging ter wille van de defensie, en om het Moederland tegemoet te komen, doe het zo min mogelijk op het onderwijs. De onderwijskosten per kind zijn in Nederland toch nog steeds hoger dan in Curaçao, en wij hebben een achterstand in te halen.

Ik zou den Gemachtigde van het Bestuur willen vragen om inzage te geven van het verslag, uitgebracht door de commissie van onderwijshervorming, om na te gaan in hoeverre de onderwijsverordening wijziging behoeven.

Bij de Algemene Beschouwingen hield de Heer Goslinga een vurig pleidooi. Zijn armen uitgespreid wees hij op de zee van misverstanden. De Staatsregeling voor het onderwijs is hier niet bekend. Deze is niet hezelfde als in Nederland, doch volgens art. 159 van de Curaçaose Staatsregering luidt:

„Zoveel de middelen gedogen, zorgt „de Gouverneur, dat het Lager Onderwijs de verkrijging van de aller„eerste kundigheden onder het bereik „brenge ook der onvermogenden."

Spreker legde de nadruk op de zin: „zoveel de middelen gedogen". Welnu voor 80% van de kinderen wordt dit onderwijs kosteloos gegeven en daarom is het Bestuur genoeg vrijgevig.

Het MULO onderwijs moet betaald worden en het is niet waar, zoals geinsinueerd is, dat op Aruba zoveel kinderen voor niets de MULO aldaar bezoeken. Zeker, het Bestuur streeft naar gelijkstelling; maar gelijkstelling is als een weegschaal; zo veel als aan de ene kant gegeven wordt, wordt ook op de andere kant gelegd. Dit toegepast op Bizonder Onderwijs en Openbaar Onderwijs zou betekenen, dat het Bizonder Onderwijs evenveel moet toekomen als het Openbaar Onderwijs.

Maar dit is op Curaçao niet zo en ook niet vergelijkbaar, want tegenover de grote scholen van het Bijzonder Onderwijs vooral op de buitendistricten, staan geen scholen van het Openbaar Onderwijs.

In 1935 is gezegd, dat hetzelfde moet uitgegeven worden als voor het Openbaar Onderwijs. Er wordt toch in ieder geval elk jaar ƒ 25.000 vergoeding gegeven voor de oude gebouwen en bovendien nog ƒ 40 voor de lokalen. De regeling van 1935 was alleen nadelig voor de Bovenwindse eilanden, maar betekende een groot voordeel voor Curaçao.

Wat is Bijzonder Onderwijs? vraagt spreker.

Dit onderwijs gaat niet uit van het Bestuur, maar van een vereniging of instelling. De vereniging is dus het eerste verantwoordelijk en dan komt het Bestuur om subsidie te verlenen.

Men heeft hier het Apostolisch Vicariaat, de C.P.I.M., de Loge Igualdad en Protestantse Christelijke School. Dus de Apost. Vicaris heeft alleen met het Bestuur te maken en niet de Congregaties. Het schoolbestuur heeft zelf veel meer regelend op te treden en niet het Staatsbestuur; anders was het beter, dat allen Openbaar Onderwijs ontvingen.

De bezuiniging van het onderwijs is niet alleen een gevolg van de oorlog, maar ook van de stijging der vaste lasten van dat onderwijs.

Wat de schoolvoeding betreft en het schoolverzuim. In het algemeen zeggen de hoofden der scholen wel, dat er minder verzuim is door de schoolvoeding.

Dan het Bestuur heeft advies gevraagd aan de Staten, meer niet. Niemand heeft tegengesproken, wel hebben 'allen gemopperd en zijn tegen de plannen van het Bestuur. Wil men niet, welnu dan blijft de toestand, zoals hij was, maar maak er dan het Bestuur geen verwijt van, dat het niet actief is.

Wat het schoollokalenmoeras betreft, de moeilijkheid van de schoollokalen is tamelijk opgelost, hetzij van de kant van het Bestuur, hetzij van de kant van de instellingen.

Het Bestuur verschaft toch in ieder geval de meubelen. Zie er toch geen onwelwillendheid in, als het Bestuur momenteel niet meer kan doen.

Spreker geeft toen dat zoals de Heer Sprockel zegt, het standsverschil de mening der ouders over coeducatie zeer vertroebeld heeft.

Het Bijzonder Onderwijs is een bewijs van vrijheid; iets extra's voor de school zelf betalen is een wenselijk iets. Niet alles van de Staat willen hebben. Wil men een eigen onderwijs, dan moet men ook de verantwoordelijkheid ervan weten te dragen.

Het Bestuur heeft gezorgd voor lokalen en leermiddelen, maar er is uitdrukkelijk bij gezegd, dat ze geen meer personeel zouden krijgen. Het Gouvernement heeft voor zijn scholen geen boventallige onderwijzers benoemd.

Spreker noemde het een leugen, dat er een klas geweest is van 90 leerlingen hij noemde dit ophitserij. Ga de scholen van het B. O. eens zien, b.v. op Aruba; het zijn prachtige scholen, die niet onderdoen voor de Hendrikschool.

Spreker's pleidooi bereikte een climax, waar hij sprak over de smart van den Gouverneur, dien men aanwreef, dat hij het Bijzonder Onderwijs achterstelde.

Een typische openbaring was het ons, dat het Curaçaose leerplan A is ingesteld op veelvuldig verzuim van leerlingen. Het is zelfs mogelijk bij een driemalig verzuim volkomen op de hoogte te blijven van de wetenschap; want, zegt spreker: er worden zo weinig vakken gegeven, die maar steeds herhaald worden, dat men in het veen niet op een turfje kijkt.

Tot slot deed spreker een beroep op de Staten om toch van hun medemensen het goede te denken; niet alleen van de medemensen, maar ook van den Gouverneur.

WORDT VERVOLGD.

SPORT - RUBRIEK

Officiële Mededelingen

van

"De Curaçaose Voetbalbond".

COMPETITIE PROGRAMMA 1940.

MUNDO NOBO

21 April 1940:	Juniores	Jong Holland — S.U.B.T. (Dania)	%
28 April 1940:	A-klasse	Volharding 1 — S.U.B.T. 1 (Elfrink)	
28 April 1940:	B-klasse	Jong Curaçao — Volcania (Brakke)	*

RIO CANARIO.

21 April 1940:	B-klasse	Willemstad — Volcania (Pengel)	*
28 April 1940:	A-klasse	Jong Holland 1 — Asiento 1 (Oehlers)	

SCHERPENHEUVEL

28 April 1940:	Res.A-klasse	Scherpenheuvel 2 — Hercules 2 (Ercol)	

WEDSTRIJD PROGRAMMA MEI 1940.

MUNDO NOBO

12 Mei 1940: Harold Oduber Beker ARUBA — CURAÇAO
Scheidsrechter: Visser
Grensrechters: Brakke en Ercol

13 Mei 1940: Harold Oduber Beker ARUBA — CURAÇAO
Scheidsrechter: Elfrink
Grensrechters: Rog en Dijk

COMPETITIE PROGRAMMA.

MUNDO NOBO

5 Mei 1940:	Juniores	Jong Curaçao — Tropials (Ercol)	%
19 Mei 1940:	A-klasse	R.C.C. 1 — Scherpenheuvel 1 (Jesurun)	
19 Mei 1940:	B-klasse	Arsenal — Willemstad (Ercol)	*
19 Mei 1940:	Juniores	Jong Curaçao — Volcania (Joens)	%
26 Mei 1940:	A-klasse	Jong Holland 1 — Hollandia 1 (Elfrink)	
26 Mei 1940:	Res.A-klasse	Transvaal 2 — Hercules 2 (Dania)	*

RIO CANARIO.

19 Mei 1940:	A-klasse	Volharding 1 — Hollandia 1 (Oehlers)	
26 Mei 1940:	Res.A-klasse	Asiento 2 — S.U.B.T. 2 (B. L. Dijk)	

SCHERPENHEUVEL.

5 Mei 1940:	Juniores	Scherpenheuvel — Hercules (H. Rog)	%
19 Mei 1940:	Juniores	Scherpenheuvel — Tropials (H. Rog)	%
26 Mei 1940:	Res.A-klasse	Scherpenheuvel 2 — R.C.C. 2 (Brakke)	

De met % aangegeven wedstrijden beginnen om 9 uur v.m.
De met * aangegeven wedstrijden beginnen om 2.30 uur n.m. precies.
De andere wedstrijden beginnen om 4.15 uur. n.m. precies.
DUUR VAN ALLE WEDSTRIJDEN 2 × 45 minuten.
Heren Scheidsrechters worden verzocht tijdig de competitieleider te berichten, ingeval zij verhinderd zijn. Adres competitieleider E. Palm, Langestr. 78.

PROGRAMMA VAN DE ASIENTO ZILVEREN BAL WEDSTRIJDEN OP RIO CANARIO.

DONDERDAG, 2 MEI 1940.

		REFEREE:
8.30 — 9.35 uur v.m. R. C. C. — Volharding	a	A. Jesurun
9.40 — 10.45 uur v.m. Jong Holland — Hollandia	b	G. Visser
10.50 — 11.55 uur v.m. Transvaal — Hercules	c	A. Oehlers
3.15 — 4.20 uur n.m. S. U. B. T. — Scherpenheuvel	d	A. Oehlers
4.25 — 5.30 uur n.m. Winnaar A — Asiento	e	G. Visser

ZONDAG, 5 MEI 1940.

8.30 — 9.35 uur v.m. Winnaar b — Winnaar c	f	A. Jesurun
9.40 — 10.45 uur v.m. Winnaar d — Winnaar e	g	A. Oehlers
4.25 — 5.30 uur n.m. Winnaar f — Winnaar g		H. Elfrink

BONDSOEFENING OP DINSDAG 30 APRIL e.k. DES NAMIDDAGS HALF VIJF OP HET TERREIN MUNDO NOBO VAN SPELERS DIE IN AANMERKING KOMEN VOOR PLAATSING IN HET BONDS ELFTAL.

Blauw shirt.

Grovell (S.U.B.T.)
A. J. Maduro (S.U.B.T.) — E. Rosina (Scherpenh.)
H. Leers (J.Holl.) — P. Jansen (J.Holl) — E. Ruiz (S.U.B.T.)
Pietersz (S.U.B.T.) — J. Ramirez (J.Holl.) — H. Nahar (J.Holl.) — G. Pardo (J.Holl.) — Bernabella (S.U.B.T.)

SCHEIDSRECHTER: BRAKKE

Rondijk (Volhard.) — Jansen (S.U.B.T.) — Panneflek (R.C.C.) — Royer (Volhard.) — Stomp (Transvaal)
M. Hernandez (S.U.B.T.) — G. Rosario (R.C.C.) — L. B. Isidoroa (Volhard.)
C. Prince (R.C.C.) — A. Sentiago (J.Holl.)
V. Senior (J.Holl.)

RESERVES:

A. de Koop	Transvaal
H. Royer	Hercules
Atalida	Hercules
Rampenburg	Jong Holland
Meulens	R.C.C.
E. Leonora	Jong Holland
Bakhuis	S.U.B.T.
Troeman	Jong Holland
Jaadroep	S.U.B.T.

HET BESTUUR.

BEKENDMAKING.

Zij die zich willen onderwerpen aan de proef van bekwaamheid bedoeld bij art. 17 van het „Curaçaosch Reglement 1937" teneinde op de kiezerslijst 1940/1941 te worden geplaatst, worden verzocht zich op den 1n. of 3n. Mei 1940 aan te melden op het bureau van den ondergeteekende.

Curaçao, 22 April 1940.

De Voorzitter van het Verkiezingsbureau,

M. Bartels Daal.

2—2

Zorg steeds dat gij al uw gedachten, woorden en werken tegenover God verantwoorden kunt.

Ouders zijn de door de natuur aangewezen opvoeders van hun kinderen: maar een scherpziend vader- of moederoog kan ook van de kleinen zeer veel leren.

Het huwelijk moet zijn een „duo" wil het niet ontaarden in een „duel".

Er wordt minstens evenveel gelogen door daden dan door woorden.

God verstaat de taal van alle mensen, ook die welke de mensen niet verstaan.

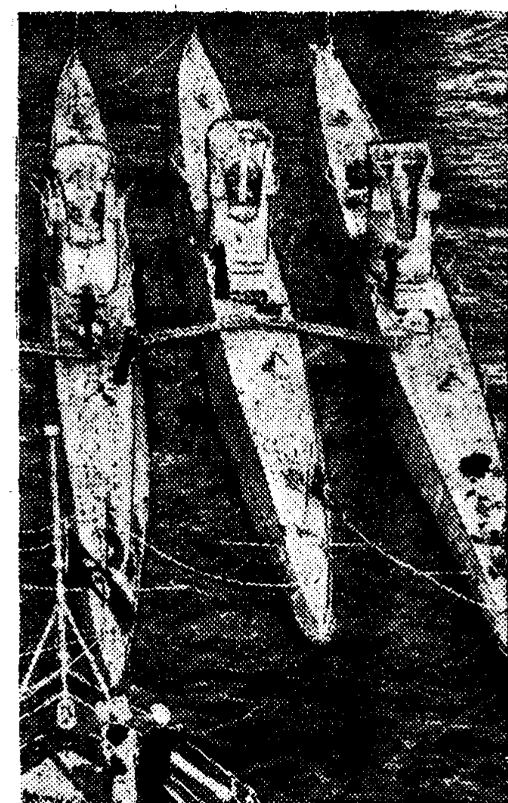
Hier is men bezig de weg te ondermijnen met landmijnen.

Een matroos met twee geredde drenkelingetjes van de Panuzza.

Een nieuwe methode om fieten neer te zetten bij kantoren, etc. In het plaveisel bevinden zich gleuven, waarin men het voorwiel zet.

Drie Engelse onderzeeers worden klaargemaakt voor een patrouilletocht op de Atlantische Oceaan.

EEN SOMBERE WAARSCHUWING TOT VERSOBERING.

Bij de begroting van Economische Zaken is in Nederland ook het vraagstuk van de versobering aan de orde gekomen. **Minister Steenberghe** heeft bij die gelegenheid een vrij sombere waarschuwing doen horen.

Volgens de handelingen zeide de minister letterlijk het volgende:

Ik ben van nature optimistisch, en dat ben ik nog, maar ik kan, voor wat de economische toekomst van het land in deze oorlogstijd betreft, beslist niet optimistisch zijn.

Het is niet mogelijk om alles, wat de regering weet, mede te delen, maar ik wil u wel zeggen, dat de perspectieven alles behalve gunstig zijn en dat het niet uitgesloten is, dat men binnen enige maanden voor maatregelen zal komen te staan, waarbij alle theorie over versobering volkomen theorie zal zijn en de praktijk die versobering wel zal opleggen.

Dat wil niet zeggen, dat we daarom nu maar niet meer moeten spreken over de versobering als zodanig.

Er is ook een mogelijkheid, dat het nog meevalt en dat men inderdaad kan overleggen hoe de kosten, die wij hebben èn ten aanzien van onze defensie èn ten aanzien van de vermeerdering van de invoer en vermindering van de uitvoer, in het belang van het land en het gehele volk voor elkaar gebracht moeten worden."

Dit is wel een zeer ernstige waarschuwing van den minister geweest.

Want wat de minister hier als een mogelijkheid oppert, maakt wel een zeer grote kans om werkelijkheid te worden, anders zou de minister zeker niet op zulk een pessimistische toon gesproken hebben.

En niet ten onrechte schrijft de Standaard, dat men veilig zal doen, zich op deze mogelijkheid in te stellen.

Hoe dit zij, dit wel zeer ernstig woord bevat voor een ieder een duidelijke waarschuwing.

Levensblijheid is de hechtste grondslag van welslagen.